

Redactiunea

se afla in

Strat'a lui Leupoldu Nr. 44.

Scrisorile nefrancate nu se primescu decâtu numai de la correspondintii regulari ai „Federatiunii.“ Scrisori anonime nu se publica. Articlii trimisi si republicati se voru arde si numai la cerere espressa se retorna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, commercialu si economicu.

Appare Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . . . 2 fl. v. n.
Pre siesse lune . . . . . 4 „ „ „
Pre annulu intregu . . . . . 8 „ „ „

Pentru Romania:

Pre an. intregu 24 Fr. = 24 Lei n.
Pre 6 lune 12 „ = 12 „ „
Pre 3 — 6 „ = 6 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrata
pentru fiesce-care publicatiune sepa-
ratu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a, 18. Sept. 1875.

Camer'a deputatoru Ungariei, dupa ce a alesu membrii in delegatiune, se ocupa cu desbaterea adresei la cuventulu de tronlu. Comisiunea alesa de majoritatea cea imposanta a guvernului a ascernutu unu proiectu de adresa, care nu avemu lipsa a-lu reproduce, dupa ce mu publicatu cuventulu tronului. Aestu proiectu e unu actu de curtuositate si altu ce-va nemicu. Majoritatea camerei se multumesce a sprijini pre guvernulu, si deca nu i-a aretatu program'a politica, va se dica: Ungari'a nu a suferitu destule plage de la guverniele recute, nu e de ajunsu ca se afla in unu stadiu de desperare, trebuie se mai suferi inca una proba si cu dlu Tisza. — Fia si asi! Dar' ce voru dice ore patientii (!) patriei deca dlui Tisza nu i va succede se elibereze patri'a? Vedem.

Steng'a estrema inca a ascernutu unu proiectu de adresa. Aici se descrie de dreptu starea cea ticalosa a tarii, dar' era-si din punctu de vedere naltu magiaru; condamna pre guvernulu, ca nu a desvoltatu programa politica etc.

Svetozar Mileticiu in numele seu si a celoru alalti deputati nationali serbi asemenea a insinuat unu proiectu de adresa, in carele se intoneza cu deosebire cestiunea nationalitatiloru, administratiunea si justiti'a cumu si poltic'a Austro-Ungariei facia de cestiunea orientului. Se intielege de sene, ca la audiulu acestei adrese, falang'a dlui Tisza a murmuratu, ba inca si-au si batutu jocu dnii nostri liberali, candu audfra pasagiulu carele vorbia de cestiunea nationalitatiloru. Dlu Tisza a vediutu in proiectulu acestu-a calumnia pre natiune, tiara si domnitoriu; in urm'a acestei espectoratiuni camer'a a decisu cu majoritate, se nu se tiparesca adresa lui Mileticiu. Desbaterea generala dureza si acumu, dar' se pote prevedé, ca proiectulu comisiunei va fi primitu nemodificatu, dupa ce si conservatoriulu Sennyey a pledatu pentru. Dupa finirea acestei debateri urmeza proiectulu celu grandeosu alu ministrulu de finantie, candu apoi camer'a si-va sistá de o cam data afacerile, de ora-ce pre 21. c. suntu convocate delegatiunile.

Scupcin'a de la Cragujevac a deschisu-o insu-si principele la 9 l. c. Cuventulu de tronlu e forte laconicu in cele ce atinge cestiunea orientului. La in inceputu are caracteru belicu si la urma de o data dice ca, intieptiunea Sultanelui si a poteriloru garante va affa unu miediu, prin care va linisci si satisface pre Bosni'a si Herzegovin'a. Suntemu curiosi de adresa.

De pre campulu revolutiunei scirile suna ca si mai inainte forte dubiu. De la Constantinopole se asecureza, ca revolutiunea se pote privi ca si finita, insurgentii sunt batuti pre totindenea,

cei emigrati se re'ntorcu si se supunu autoritatiloru portei etc. De la Belgradu, Cetini'a si Agramu se telegrafeza mereu, ca Turcii manca bataia pre di ce merge. Pop'a Zarco in Bosni'a si Liobobraticiu in Herzegovin'a langa Tebini'a lupta cu barbatia si revolutiune pentru caus'a cea santa a crestiniiloru. Iudecandu nepartialu, trebuie se constatamu, ca Turcii suntu in avantaju, preponderandu forte cu numerulu dara nece de catu nu suntu domni ai situatiunei. Revolutiunea se va fini numai dupa ce comisiunea poteriloru garante va pote propune in Constantinopole pacea. De presente se afla doue comisiuni intre Constainic'a si Brodu si ieau la protocolu plangeri le crestiniiloru; din aceste voru face unu memorandumu si-lu voru asterne comandei generale din Agramu. Toti crestinii constataza ca sortea loru nu e mai multu de suferitu. Tiranulu celu din urma trebuie se depuna celu pucinu 30 galbeni dare, apoi celu cu stare mai buna la 100 si mai multu. Deca nu au de unde se solvesca, tiranii de oficiali turcesci se dimitu la crudelitati ne mai audite, fora se fia trasi de cene-va la raspundere. Bietulu rai'a in desiertu se plange, ca-ce elu nu are crediementu, ma! la urma devine éراسi densulu maltratatu. Acesta stare a lucrurilor ni areta evidentu, ca Turci'a la totu casulu va trebui se intruduca reforme. Crestinii pretendu, se se puna Bosni'a si Herzegovin'a sub domniea ori carui regente crestinu, dara sub guvernulu turcescu nu voru, ca ce numai potu esista.

Evenementele din Franc'ia aparu favoritoric republicei. Dupa ce vice-admiralulu le Noury fu depusu, Orleansii se paru a abdice de la ori ce pretensiune la restaurarea monarchiei; vedindu furtun'a amenintatoria bonapartistica, suntu aplicati se treca in castrele republicaniloru conservatori si astu-felu se consolideze statulu presente. Intre alalte situatiunea interna devine totu mai imbucuratoria. Ministrulu de esterne Decazes in dfilele trecute a convenitu cu Gorciakoff; acestu-a lu-asecura pre Decazes, ca tiarulu voiesce se combata cu ori ce pretiu pre totu acelu-a, ce ar' voi se ingreuneze situatiunea orientului si se conturba pacea Europei; doresce in fine ca Franc'ia se partecipe la tote cestiunile, care atingu situatiunea. De aici se vede in catu-va, ca alianti'a celoru trei imperati nu e asia sincera, dupa cumu bucina diuarele din Vienn'a si B.pest'a; bagu-sema nu se desvolta cestiunea Orientului, dupa cumu au fostu proiectatu o cei de susu, — pote chiaru de pre la Varzinu; Rusi'a prevede, ca éra o se fia insielata, de aceea mai bene nemicesce ori ce incercare de a resolvi cestiunea orientala si asta' chiaru prin apropierea de Franc'ia.

Pierdiandu Carlistii fortareti'a Seo-

Urgel, caus'a loru e deja pierduta si Alfonso XII se vede domnu preste tota Ispani'a. Ministerulu a dimisinatu in parte; Lovellar l'a compusu de nou, dupa ce Canovas del Castillo a refusat ofertulu regelui; acestu ministeriu e compusu numai din liberali si voiesce se conchiame cortesi pre 28 Nov. si inca alesi prin votu universalu.

Societatea academica Romana.

Siedinti'a din 18. Augustu 1875.

Membrii presinti: d-nii Laurianu, Massimu, Caragiani, Baritiu, Ionescu, Sionu, Fetu, Urechia, Ghic'a.

Se da lectura procesului-verbale alu siedintiei precedente si se adopta.

Se comunica adres'a dlui Dr. Fetu, prin care ofere sobietatii doue esemplare din oper'a Descrierea si intrebuintiarea ape comune si a apelor minerale din Romani'a, cari se primescu cu multumire.

Se comunica adres'a dlui Odobescu prin care notifica ca diferite ocupatiuni nepermitiendu-i a indeplini sarcinele ce i-dedese societatea in anulu trecut, inapoiaza manuscrisurile ce i-au fostu incredintiate si a-nume: Parte din descrierea Moldaviei de Cantemiru tradusa de d. Hodosiu; parte din istori'a imperiului otomanu, idem; Traductiune din Iuliu Cesare de d. Caianu.

Societatea deliberandu asupra a acestoru lucrari, insarcineza pre d. Baritiu cu descrierea Moldaviei, si pe de legatiune cu cea din urma.

Se mai comunica o adresa a dlui Odobescu, prin care tramite unu manuscrisulu primitu la juriulu numitu de societate pentru cestiunile puse in program'a congresului geograficu din Paris, care, negasindu-se suficiinte, remane a se intorce autorului.

Se decide a se intorce autorului, candu se va presinta. Dupa aceste societatea, constituita in sectiune filologica, procede la lectura manuscrisului despre sintactic'a romana.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.
Secretariu ad-hoc, Sionu.

Siedinti'a din 19. Augustu, 1875.

Membrii presinti: Laurianu, Massimu, Baritiu, Ionescu, Urechia, Caragiani, Fetu, Sionu, Ghic'a.

Se da lectura procesului-verbale din siedinti'a precedente si se adopta.

D. Baritiu aduce la cunoscinti'a societatii ca cu ocaziunea tiparirii traducerii Descrieri Moldaviei de Cantemiru, cu care a fostu insarcinatu in siedinti'a procedinta, tipografulu la care se face acesta opera i-aru fi comunicatu ca de mai multu timpu a inceputu tiparirea traductiunei istoriei imperiului otomanu, lucrata de d. Hodosiu, dara dupa ce-a tramisu corectur'a prima la d. Odobescu, n'a mai primitu-o inderetu si lucrulu sta intreruptu.

Dupa acesta comunicatiune, societatea avendu in vedere, ca manuscrisulu mentionatu s'a inapoiatu societatii de d. Odobescu fora nici o relatiune despre motivele ce l'au impeditu, d'a indeplini acesta lucrare, se se reomande din nou sectiunei istorice spre a luá seu propune cuvenitele dispositiuni.

Se procede la lectur'a manuscrisului despre sintactic'a romana.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.
Secretaru ad-hoc, Sionu.

Siedinti'a din 20. Augustu 1875.

Membrii presinti: Laurianu Fetu, Baritiu, Ionescu, Massimu, Caragiani, Sionu, Ghic'a, Urechia.

Se da lectura procesului-verbale alu siedintiei precedente si se adopta.

D. Sionu ofera pentru bibliotec'a societatii unu esemplaru din cartea lui Vasile Voda, editata de d. Ch. I. Sionu, care se primescu cu multumire

Se procede la lectur'a manuscrisului despre sintactic'a romana.

D. V. A. Urechia depune doue carti vechi: Emundi Fegrelii de statusu illustrium Romanorum si Fucina di Marte, oferite de D. Bonificiu Florescu pentru bibliotec'a societatii, cari se primescu cu multumire.

Siedinti'a se radica la 5 1/2 ore post meridiane.

Presiedinte A. Treb. Laurianu.
Secretaru ad-hoc, Sionu.

Siedinti'a din 21. Augustu 1875.

Membrii presinti: Laurianu, Massimu, Baritiu, Fetu, Ionescu, Caragiani, Sionu, V. A. Urechia.

Se da lectura procesului-verbale alu siedintiei precedente si se adopta.

Se comunica adres'a dlui membru alu societatii P. Poianaru, prin care face cunoscutu ca motive de infirmitate lu-impedeca d'a luá parte la siedintiele societatii in cursulu sesiunei presinte. Societatea iea actu.

Dupa acest'a se procede la lectur'a manuscrisului despre sintactic'a romana.

Siedinti'a se radica la 5 si jumatate ore postmeridiane.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.
Secretaru ad-hoc, Sionu.

Siedinti'a din 22 Augustu 1875.

Membrii presinti: Laurianu, Fetu, Sionu, Ionescu, Baritiu Crutiulescu, Massimu, V. A. Urechia, Caragiani.

Se da lectura procesului-verbale alu siedintiei precedente si se adopta.

D. Presiedinte comunica o scrisore a d-lui P. S. Aurelianu, prin care face cunoscutu ca nu va pute luá parte la siedintiele societatii inainte de 1 Septembrie.

Idem o scrisore a d-lui Vegezzi-Ruscalla, prin care multumesce societatii pentru tramitarea publicatiuniloru sale si promite a face o dare de senu despre lucrarile academiei romane la deschiderea universitatii italiene.

D. Cretulescu emite opiniunea, ca comunicatiunile cele mai importante care se facu acumu, pe candu societatea se afla numai in sectiune filologica, se se supuna societatii, candu va fi in pleno. Se iea actu de acesta propunere.

D. Caragiani observa ca de si a vediutu cu multumire venirea la concursu a manuscrisului despre sintactic'a romana in anulu acest'a, totu-si observandu decisiunile si publicatiunile societatii din sesiunea anului 1873. constata ca conclusulu este deschisu pana la 30 Iuliu 1876, si ca in publicatiunea repetita in 1874 din eroare s'a pusu terminulu de 15. Augustu 1875.

Conferinti'a, esaminandu lucrarile anterioare si recunoscandu ca n'adeveru

s'a facutu eroare in publicatiunea din 1874, recomandand delegatiunii, ca prin o noua publicatiune se corega eroarea, fisandu-se terminulu admisu de la inceputu pentru dñu'a de 30 Iuliu 1876, era manuscriptulu se se conserve sub sigiliile private ale unora din membrii presinti pana la sesiunea anului viitoru.

Dupa acest'a d. presiedinte propune si societatea admite a se ocupa cu lectur'a manuscriptelor de traductiune din Titu Liviu venite la concursu.

Acesta lectura se urmeza pana la 5 1/2 ore postmeridiane.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.
Secretariu ad-hoc. Sionu.

Siedinti'a din 23. Augustu, 1875.

Membrii presinti: Laurianu, Fetu, Baritiu, Sionu, Massimu, V. A. Urechia, Caragiani, Ionescu.

Se da lectura procesului-varbaliu alu siedintiei precedente si se adopta.

Se procede la lectur'a manuscriptelor de traduceri din Titu Liviu.

Siedinti'a se radica la 5 1/2 ore postmeridiane.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.
Secretariu ad-hoc, Sionu.

Suveniri de calatoria.

(Dedicat' amicului meu A.)

III.

Inainte de ce asiu trece la una materia noua, mi tienne de datorintia se adaugu inca cev'a la cele comunicate in epistol'a mea ultima. Obiectulu mi-a fostu beserie'a si scol'a; urmeza de sene se-ti vorbescu picinu si despre literatura, ca-ce ast'a depende mai alesu de la barbati fruntasi ai beseriei si scolei. — De la mörtea fericitului Siagun'a numai profesorulu de teologia din Blasiu, dar baratululu celu cu cunoscentie eminento dr. *Ioanu Ratiu*, a mai inavutitu literatur'a beserieasca cu câte-va opuri esecelente. Dñii canonici si protopopi eruditi nu afla placere in astu-felu de ocupatiuni; materialulu esista din greu, ca-ce vai domne multe absurditati se mai afla prin opurile beseriei-i. — Traducerile cale rele de prin limb'a grecesca si terminii cei mai multu de cätü scandalosi slavici ar' fi bunii venduti seau esilati pentru totu de-un'a; dar'

ce se te faci, deca revenretiele loru mai preferescu comoditatea.

Opurile scolastice inca resaru numai ca de doru. Afora de istori'a universalä dupa Pütz lucrata de profesorulu si directoriulu scoleloru romane din Brasiovu dr. *Ioanu Mesiot'a*, mai ca nu-ti potiu inregistra nemicu. Zologia, botanica, minoralogi'a, matematica, fisica, ori ce-va ramu din filosofia nu resare de nicaliurea. Apoi de jurisprudentia seau medicina ar' fi si pecatu se intrebi, cu tote ca numerulu doctoriloru se inmultiescu pre di ce merge. Se scusa Amice toti investatii, ca nu au pentru cene scrie si apoi, se-si tiparesca opurile cu speae enorme si se-si-le tiena a casa, dieu nu o voru face pentru-ca nu se renteza. Se nu te imfice risulu!

Acepti pote cev'a belestricu? Si-aici numai se mai scie si ai nostri, ca esista cuvintulu „boletristicu“, dar' cev'a originalu si lucratu dupa cumu recere art'a, in desiertu ti-vei bate capulu se afli, de ora-ce nu a scrisu nemene.

Zelosulu profesorulu de la institutulu pedagogico-teologicu din Sibiu *Ioanu Popescu* vei fi auditu, ca a scrisu unu manualulu de pedagogia, computulu — acumu a II. editiune — si nisce lecturarie pentru scolele elementarie. A mai scrisu apoi si dascalulu *Petri* unu abecedariu, care l'a opritu chiaru in dylele trecute man'a cea perfida a ministrului actualu de culte, si una brosiura despre sistemulu metricu. S'au mai ivitu apoi pre ici si cole câte cev'a, dar' de interesesu mai picinu. Eu nu voiu se fiu jude aici; te-lasu se afli, deca a progresatu seau regresatu literatur'a in tempulu mai nou.

Apropos! Era se trecu peste diurnalistica, fara se-ti comunicu si despre dens'a cev'a. A aparutu in Blasiu „*Economulu*“ forte hunu pentru program'a, ce o contine, dara ce folosu, ca nu si-o reliseza dupa cumu ar' trebui. La Brasiovu s'a ivitu unu diariu politicu „*Orientulu latinu*“, care sustienea cu taria la inceputu program'a natiunala de la 1848, dar' acumu s'a cam meiatu; eu nu sciu din ce cause; totu acolo apoi a aparutu si una foia umoristica „*Cocosiulu rosu*“, dara nu prea mare fortia desvolta intru combaterea reului. La Armenopole a esitu mai d'una-dñie „*Predicatoriulu sateanulu romanu*“ foia pentru literatur'a beserieasca despre carea pana la momentu te potiu, asecura, ca si-plenesce chiamarea mai bene

ca tote cele alalte. In B.-Pesta inca a aparutu in anulu acestu-a „*Siedietoreu*“, carea se ocupa cu povesti populare si d'al-destea, altu-cumu buna pentru clasele de diosu.

S'a anunciatu pentru I. Oct. c. „*Scol'a*“ foia pedagogica; pote se fia buna, ca-ce avem multi profesori si se sperza ca-i voru da sucursulu loru posibulu. Acumu se-ti vorbescu preste totu de diuaristic'a romana din monarhi'a Habsburgiloru. Ori care diariu lu-vei ceti, nu afli mai nece de doru cätü unu artiele „*pro domo*“. Trebuie se recunosca fia cene, ca diuaristic'a nu se afla la naltüema misiunei sale. Scrutandu dupa causa, afli in lina prima, ca tote redactiunile au deficitu insemnatu; de aici urmeza ca nu-si potiu tienne individi specialii pentru fia care rubrica, apoi de la doctori si doctisimi in desiertu astepta, ca-ce nu se resolve neci unulu se apuce condeiulu si se-si indoiasca pioletulu intru desemnarea cutarei probleme interesante.

Afora de bietulu redactoriu, nu se intereseza nemene de diariu; domnesce apathia generala ceea ce te face pesimistu mare si mai te siliescu se presupuni, ca cei ce aru fi chimati nu simfioscu desteritate suficienta intru manuearea armei decoreä prentendu a seservi. Observatiunile aceste mi voru legitima atributulu, cu care am fostu onoratu pre bietulu diuaristu in epistol'a prima.

Amice! Natiunea romana a avutu se suferi multu; aproape sisespediecu seculu-ni spune istori'a — a gemutu sub crudelitatile diferiteloru popora barbare; auulu 1848 a frantu catenele cele de fieru si romanulu e redatu libertatii Trecutul nostru fatalu e plenu de esemple instructive; ni areta ce e bunu si ce e reu. Spune-mi acumu nu se pretnde de la totu romanulu adevratu, se studieze acelu trecutulu si se invetie ce cursu se dee pasiloru sei. Spune-mi apoi ce se dici candu sci positivu, ca cutare cunosce forte bene trecutulu, vede ce ar' trebui se face, si cu tote acestea si-calca pre cuscientia si luca in contr'a demnitatii sale de romanu, in contr'a benelui comunu. Intre astu-felu de impregiurari nu mai poti domni simtamentele; aceste se revolta si timbreza pre atari fientie cu epitetele cele mai degradatorie; te ocbescu adese ori si totu ce intimpini ti-apare negru. — Am vediutu Amice, amblandu prin dulceä nostra tiara, si persoane de acele, care pre terenulu beseriecescu si scolasteculu vedu ca nu e bene ce facu, dara totusi li-mai place se urmeze

instinctului — patimelor, de cätü ratiunei. Abiä credu, dara se pote ca impregiurarea acestu-a m'a facutu in cätü-va pesimistu intru descrierea situatiunei beseriei si scolastece; oh! de ar' fi asi'a!

Satu-mare, 19. Aug.

Onorab. Red. ! Nepotendu lassä fora respunsu celle disse despre mine in Nr. 48. „*Federat.*“ ve rogu, ca se binevoiti a da locu, in pretiat'a-vi foia, la respunsulu meu precumu urmedia.

Referintele numesce de procedura minunata a ministeriului ungurescu, cumu de a tramesu opulu Dlui protopopu Russu la mine, spre alu essamina, in locu de a insarcina pre cutare directiune gimnasiale romana; era candu vorbescu despre critica-mi, dice, ca acea-a e facuta cätü se pote de bine. Unde e aici combinatiunea referintelu? Lui i-e minune se criticu eu opulu Dlui Russu, si totu-si lu-criticu bine! Se vede, ca referintele nu o condessu de binele causei, ci portatu de furia personalitatei.

Mai dice, ca ministeriulu in modu confidentiale, cumu amu dice pre furisiu, mi-a tramesu opulu, recomandatulu fiendu eu ministeriului pote pentru ore cari tainace merite, totu-si din cele ce dice mai diosu, aceea se vede, — ca ministeriulu nu se inerece in mine, — pentru-ca se aiba mai multa garantia, a tramesu opulu si la altu parochu si fostu professoriu, de limb'a romana. Unde e si aici logic'a referintelu?

Altamente referintele, cu tote informatiunile salle, forte reu e informatu despre esta causa, facia de mine. Pre mine ministeriulu ungurescu nu me a inviatu la nemica in viuetia mea, neci mi-a tramesu opu spre essaminare, ma neci tramte la nemene cu opurile cari i-se susternu spre aprobare le da la reuniunea profesoriloru, si acest'a mediuocesce essaminare. Din partea acesteia-am fostu recercatu si eu prin professoriulu gimnasiale de aici prin Dlu Iandrișciu, ca se-mi dau opiniunea la opulu Dlui Russu; cu observatiunile mele, totu la reuniunea profesoriloru le am susternutu, care nu ca dora nu se icoredea in mine, ci dupa procedur'a ce o tienne, a tramesu opulu si la altulu. Asiä intre mene si ministeriulu ungurescu la tota causa acestu-a nu a fostu si nu e neci una relatiune. Essaminarea am lüatu bucurosu asupra mi, pentru-ca

FOISI OR'A.

—
Michel Angelo.

(1475—1564.)

„Exegi monumentum aere perennius.“
Horat.

(a) Aruncandu-ne privirea prin istori'a civilizatiunei, pre pagin'a cea mai frumoasa aflamu unu nume mare, la alu carui audiü simtiulu celu estaticu se trediescu si revoca in memoria suveniri dulci, imagini civine—idealurile sufletulu seu despretinuescu totu aceea, ce contine ver-unu elementu contra-dictoriu armoniei! Acelu nume sacru, acea poesia farmecatoria, la carea ne oprimu si noi asta-di, ni-o presenteza artistulu celu mai mare alu temporiloru „*Michel Angelo Buonarotti*“, din cas'a cea bestrana a contelui de Canossa, nascutu la 6. Martie 1475. la Caprese seau Chiusi.

Din reverintia catra densulu, din amore catra natiunea sorora si ca se facemu ore-care servitiu o. nostri lectori, venimu se sacrificamu si noi picinu spatiu acestui barbatu nemoritoriu, a carui memoria de patru seculi o celebra Florenti'a si cu dens'a Itali'a intrega si tota lumea recunoscentoria in dylele de 12, 13 si 14 Sept. a. c. Festivitateä a constatü din una espusetiune speciala de ore cari opere ale marelui pictoru, sculptoru si architectu. Espusetiunea s'a fa-

cutu la academi'a de bele-arte pre piati'a San-Marco. Pre piati'a, carea porta numele artistulu, i-s'a redicatu unu monumentu pomposu, acestu-a s'a desvalitu prin solemnitate speciala. Dupa aceea ospetii au visitatu diferite opere, care mai stau facia si la urma academi'a de la Crusca i-a celebratu glori'a prin una siedentia publica.

Primariulu din Caprese si Chiusi observä, ca fiulu seu diu'a-noptea nu are alte ocupatiuni de cätü art'a; adese ori se supera forte, dara la urma nu avu ce face, trebui se lase pre Michel se-si urmeze calea, pentru carea a fostu nascutu. Maestrulu celu distinsu de pre atunci alu Florentiei Dominico Ghirlandajo invetiä pre M. Angelo pictur'a si i-saltä anim'a de bucuria, vediedu succesele cele mari ale discipululu, ma a ori'a se iviä in densulu si jalusi'a, ca-ce se vedea intrecutu. M. Angelo nu se multitimi cu pictur'a, voiä cu ori ce pretiu se studieze architectur'a si sculptur'a. Productele sale jene, dara escelente au atrasu attentionea ducelui Lorenzo dei Medici, carele lu-tienea chiamatu spre a fi sculptoru; a-costu duce se interesä cu caldura de densulu si i-dede de magistru pre unu anumitu Bertoldo, discipulu de a renumitulu sculptoru Donatello.

In studiile sale artistice apare caracteristica impregiurarea, ca elu sacrificä 12 ani pentru anatomia, ceea ce i-a si procuratu una desteritate si securitate ne mai audita intru desemnarea corpulu ome-necu.

Art'a lui Angelo la inceputu s'a concentratu in opere plastice; din aceste mai insemnate suntu: statu'a cea delicata a unui anguru, carele ingenunchia la mormentulu stului Dominicu in Bologna, una larva de Faunu, statu'a lui Bachus, grup'a cea mi-

nunatu de frumoasa din beserie'a lui Petru in Rom'a „*Mater dolorosa*“ si la Palazzovechio in Florenti'a figur'a cea colosalä dar' desbracata a lui Davidu. Pre la anulu 1504 guvernulu florentinu l'a rogatu se prepa-reze unu cartonu desemnatu; emulä forte cu alu lui Leonardo da Vinci si ambele representau scene din istori'a florentina, dar' nu au ajunsu pana la noi.

Grup'a cea mai cunoscuta o formeza ceea gravata de Marco Antonio si Agostino da Venezia, carea porta numele „*Grimpeurs*“ acestu-a cuprende: luptatori desbracati, cari scaldandu-se in riulu Arno si surprinsi prin strigatul de batalia se urca pre tiermurele riulu, care-si cumu pote. Acestoru cap d'opera a misicatu pre pap'a Iulius II. si fora amanare a chiamatu pre Angelo la Rom'a, se-i facea unu monumentu colosalu, pre carele voiä se si-lu redice in beserie'a lui Petru. Monumentulu acestu-a avea se fia infromusetiatu cu una multime de statue si Reliefs, dara nu s'a esecutatü din cause diferite. Mai tardü s'a apucatu de nou Angelo se-lu esecuteze, dar' erasi fü intreruptu si numai la anulu 1545 tardü dupa mörtea papei l'a finitu in formatu mai micu si apoi a fostu espusu in beserie'a San.-Pietro la Vincoli, in Rom'a. — Decoreä cea mai splendida a acestui monumentu o formeza statu'a lui Moisa. — Caus'a la intrerum-perca prima a acestui monumentu a fostu chiaru Iulius II, carele in contr'a vointiei artistulu persistä cu tota puterea, se decoreze Angelo cu picture in fresco acoperementulu capelei lui Sixtus din Vaticanu. Angelo se apucä de lucrulu acest'a pre la anulu 1508 si-lu fini in decursu de 20 de lune, fora, ce-va ajutoriu; aici a produsu celu mai escelentu cap d'opera in tota viati'a s'a. Obiectele picturei de pre acestu

acoperementu formeza momentele principale din istori'a creatiunei, figurele profetiloru si a sibyleloru, strabunii pamentesci ai mantui-toriulu si una multime de figure simbolice si decorative.

Urmatoriulu lui Julius II, pap'a Leo X rogä pre Angelo, se facea monumentu pre-tru fratele seu Giuliano dei Medici si pre-tru nepotulu acestui-a Lorenzo, ducele de Urbino. — Dara si aici fü impiedecatu artistulu prin Carolu alu V., carele ob-sidiä Floreuzä, pre care tempu luä parte activa si densulu la aperare. Abiä si-fini opulu amantitu sub pap'a Clemente VII. era-si din cas'a de Medici. Aceste monumente se afla in beserie'a lui San-Lorenzo din Florenti'a si reprezenta statuele celoru numiti, dara numai a lui Lorenzo se pote numi de ranguulu primu; afora de aceea nisce sarcofage decorate cu figure simbolice unulu cu figur'a Aurorei si a serei, altulu cu a nop-tiei si a dilei. Architectur'a biseriei lui San-Lorenzo si a vestibululu bibliotecei de acolo suntu a se pune intre pro ductele architectonice mai vechie ale lui Angelo.

Michel Angelo mai tardü si la Rom'a a lucratu multu ca architectu; manastirea de la *Sta-Maria degli Angeli* si planulu celu nou alu capitoliulu suntu productele sale. Elu erä dejä bestranu, candu pap'a Paulu III i-predede alu doilea opu mare in specialitateä picturei, adeca se face in fresco una icona nalta de 60 urme pre altariulu cepei sextiniane, carea se cuprendia judecat'a cea din urma. Oper'a ast'a imposanta a lucatu-o de la 1534—1541 si se pare ca ti-presenteza mai multu diu'a maniei de de cätü a ferioare eterne. Christosu apare ca unu jude condamnatoriu. Unu pathos espresu domnesce in grupale, ale caroru figure suntu lucrato ca modäle. La inceputu fura tote desbracata

tile cele mai multe, scrise de domnii profesori, sunt pline de erori, în cătu ni e une a le dá în mana la prunci, si am litu sè facu si eu pentru stèrpirea lor, de se dá ocaziune; era fiendu provocatu a mi parerea si despre ortografia pentru cărțile școla, am lăstu provocarea de impregiurare ne venita, a recomandá ortografi'a societăței academice romane de Bucuresci, ce a si facutu. Dara pentru tote aceste fro- su me areta publicului referintele.

Inse elu nu termina aici, ci ca sè si scarce tot'a ur'a, dupa-ce dice că eu am lăstu recomandatu pentru merite secrete, ca autoritate literaria si pedagogica la romani, înre parentese pune: de candu a amblatu de la Bucuresci, se capete vre-unu postu vile; adeca sè me lasu de preufă, si sè fiu vile. Lasa, scia ori si cine pre unde am am- lătu eu, dupa-ce nu calea, dara faptele judeca de omu.

Ce se tiene de calea mea la Bucuresci, va fi fora interese pentru Onoratulu Pu- blicu, se scie despre ea. Candu a chiamatu ministerulu romanescu pre barbati literati în tote partile romane, că sè infientie sist- em'a ortografica si gramaticale a limbii ro- mane eu aveam facuta acea sistema; cu a- cea me am dusu dara la Bucuresci, si în cursulu meu cătra ministeriu am scrisu, că eu am sistem'a de întrebare facuta, o ce spre cercetare, si daca se va aflá de una, sè mi dee postu de profesoratu, ca sè mi facu mai incolo lucrările filologice.

Nu postu civile am cerutu eu, ci pro- fesoratu pentru dezvoltarea ulterioare a limbii romane, si cătu prenti sunt ocupati ca profesori, fora ca sè-i insulte cine-va, la acea am avutu dara si eu totu direptulu, si lu am si esta-di.

La opulu meu filologii romani celi mai renumiti, esmisi de societatea academica, si au datu esta opiniune, publicata si în Ana- lilo societății: „Tractatul santiei sale Ioane Marcu e una sistema ortografica si gram- maticale logica combinata în tote partile ei, se areta, că autoriulu a facutu profunde si nature meditatiuni asupr'a limbii nostre.“ — Amu, ce atenge autoritatea literaria si competentia de a esamina unu opu de lec- tura, dicu: eu nu-mi arogu neci una auto- ritate literaria si pedagogica, fia a domni- loru profesori, precumu si tota marirea; inse domnii profesori, d'incece de Carpati

nu au acea adevèrta despre competentia literaria, sau fia filologica, de acea nu mi-se pote donegá direptulu, facia cu densii, că sum competente a esamina unu opu ca alu domnului protopopu Russu, fiendu domnii profesori facultati, pentru-că au invetiatu ce au facutu altii, era eu am facutu ce au sè invetie domnii profesori. Dara ori cumu sè fia cu competentia criticea, — acea strinsu o pretendu, ca numele meu sè nu lu puna nemine în relatiune cu faptele mi- nisteriului ungurescu, la cari nu am neci una parte *)

Ioane Marcu
protopopu si parocu
rom. de Satu-Mare.

Seini, 20 Aug. 1875.

În pretiutulu diurnalu „Federatiunea“ Nr. 51. a aparutu una corespondentia sub- scriisa de Dl. I. P. despre alegerea depu- tatului din cerculu Bai'a-mare, — în care, între celelalte atacandu inteligintia civila Satu-marea a, sè dechama si de person'a mea nesfiindu-se, a me insiră în class'a asiă nu- mitiloru „ticalosi“ pentru că am votatu pentru candidatulu Uffalussy. Voiescu a face cunoscutu onoratorulu cetitori, pentru ce am votatu preUff. si nu pre Biltiu, precum si acea, pentru ce nu a reesitu ultimulu de able- gatu. — E dreptu, că cu ocaziunea tionerei conferintei de Seini, si eu am suscrisu protocolulu luat despre solidaritate, de la care neci nu m'am abatutu pana ce-cu ocaziunea adunarei tinute mai tardiu în Teutisiori, prevedindu că nu vomu potè reesi cu cadidatulu d'in conferintia de la Seini, — Dlu Iosifu Popu — s'a decisu ca de asta data sè nu-se candideze romanu în cerculu susnumitu, candu apoi no fiindu alti

*) Referintele, Dle, au fostu informa- tu de o persona demna de credimentu si pentru impartesirile facute naveti sè ve su- perati în acelu gradu precum s'a veditu d'in unele espressiuni steres d'in respunsulu DV. pentru că referintele n'au avutu in- tentiunea d'a ve negri pre DV. înaintea pu- bliculu rom. ci puru si simplu a marcá încorret'a purcedere a ministeriului, carea si DV. inca trebuie sè o recunoscoti. — Cătu pentru cunoscutia de limba a DV. referintele a doveditu sentiulu seu de di- reptate fara ca prin acest'a se vi recunosca competentia de censoratoru si cu atătu mai pucinu în cestiuni pedagogice. Red.

parte, dara se desvolta totu mai tare si stre- luesce apoi pre iconele coperisului de la Sixtina. Pre icon'a judecătii celei din urma aflămu inse pre domnitoriu în imperiulu artei si trebuie sè folosescă miediele fortiei spre a-si asecurá poterea; de aceea oper'a ni-produce mai multu una impresiune ob- scura. Directiunea acestu-a mai că o aflămu si în operele sale architectonice; esentia architecturei nu a cunoscutu-o asiă bene, folosindu adese ori arbitriulu.

Michel Angelo a fostu pre langa aceste si poetu. Viersurile sale ni prezenteza ase- mene unu spiritu naltu si petrunderiu si inclinatiune deosebita spre eternu si divinu; le află omulu în una editiune edata de ne- potulu seu Michel Angelo Buonarroti în Flo- rentia la a. 1623 si în alta de Gasti erasi în Florentia la a. 1863. Viati'a i-a de- scriu-o discipulu seu Vasari si Ascanio Condivi, primulu în „vite de pittori“ la Rom'a a. 1553 si cest'a în „Vita di Michel Angelo“ în Florentia la anulul 1746.

Aceste notiie mance ni spunu, că Mi- chel Angelo si-a întrebuintiat. viati'a pre- parandu opere care nobiliteza spiritulu si astu-felu usiureza omulu perfectiunarea totu mai mare. Fructele usteneleloru sale nu le gus'a, numai Italianii acele s'au respanditu prin Europ'a, prin lumea întreaga. Cei ce sunt aproape de momentulu lui si-au facutu da- toriunt'a în dillele trecute; noi cesti mai de- partati, deca nu amu potutu participá în persona la serbatoarea acea maretia, ne aliămu spiritualmente si dicemu: *Eterna me- moria ta, parerte alm artistiloru Michel Angel!*

ceea ce l'a îndemnatu pre Paulu III sè le departeze; Danila de Volterra inee a aco- peritu partile cele mai batetorie la ochi. M. Venusti a decopiatu oper'a acest'a gran- deosa în aintea lui Angelo si acea copia se mai află si asta-di în museulu burbonicu din Neapole, gravata de Ghisi, Metz si Longhi.

Totu pre tempulu acel'a a mai lucratu artistulu în fresco doue inone mai mici în capel'a paoliana din Vaticanu.

Oper'a cea mare si ultima a viatiiei sale de la anulul 1546 e cladirea beseriei lui Petru din Rom'a. De multu se incepuse unu edificiu vastu pre ruinele beseriei vechie, dara s'a facutu forte pucinu pana ce Angelo a luat suprasu conducerea. Si densulu a avutu sè invinga greutăti enorme dar' eu tote estea a redicatu edificiuulu asiă departe, cătu îndata dupa morte-i s'a potutu duce în indeplinire si cupol'a cea grandiosa proiectata de densulu. Planulu lui Angelo erá, ca beserie'a sè aiba numai una cruce grecesca cu arepi scurte, si aceste sè fia îndereptate catra cele patru parti spatiosae ale cupolei mai tardiu s'a mai adausu una tindă intinsa, carea s'a asediatu de înainte si astu-feliu s'a deformatu totulu prin una faciada rea.

Michel Augelo a repausatu în anulul 1564. la 18. Fauru planu fiendu de Rom'a întreaga. Osamentele i-s'au transportatu la Florentia si s'au inmortentatu în beserie'a „Sta-Croce“. Preste mormentulu lui se in- altia unu monumentu pomposu.

Operele lui Angelo sunt espressiunea unui spiritu sublimu si maiesteticu, carele cunoscundu-si poteriile proprie nu recunosce de cătu legile si preceptele subiectivităței sale grandiose.

Acéatu-a se pote observá numai pre incetul; angerulu, carele ingenunchia la mormentulu stului Dominicu, ti-o areta numai pre de-

candidati decātu Uffalusi si Berceei si ne precugetandu eu că cu ocaziunea alegerei secundarie, se va pune candidatur'a unui romanu, adeca chiaru acelu individu pre care si în conferintia de la Seini inca l'am, provocatu sè primesca candidatur'a, inse nu a voit. Eu apoi avendu a alege între doi Unguri, m'am promis că voi votá pentru Dl. Uff. — Suspiendindu-se alegerea prima si determinandu-se a 2, Berceei a re- pasitu, prin urmare nu a fostu vorba decātu numai despre Uff. pana în ante de alege- re cu 3. dile, candu precum am intielesu mai tardiu Berceiescii insi-si ar fi staruitu pon- tru candidarea Dlu Biltiu, precandu în in- tielesulu decisiunei luate în conferintia de la Seini ar fi trebuitu sè se sustiena can- didatur'a Dlu Ios. Popu, care ar fi potutu reesi mai usioru.

Eu nefiindu a casa din a 25 Iuniu, pana în ante de din'a alegerei ser'a, — neci că am scuitu despre candidarea Dlu Biltiu pana în or'a plecării mele la alegere, prin urmare neci n'am avutu tempu de a face cele debutiote si acceptate de la mine, era fiindu că mi-am fostu datu conventulu de onore (ce în antea mea e sacru) dlui Uff. ca omu de omenia fui silitu a votá pre densulu.

Nu poti dice dnule I. P. că inteligintia civila romana din comitatulu Satu-mare, afara de vre o doi traesou din gratia Dlu Uff. si că se lingusiesce pre langa res- pectivulu Dnu, că-ci acestu ultimulu factu togm'a o parte din prentime lu practiseza ducandu si cu ocaziunea conductului fa- cutu spre onorea ablegatului alesu, prin piati'a Baiet-mare, faclie în mana, — apoi noi civilii ne scimu misiunea, si ne cuno- scemu bine omenii nostri.

Că nu a resitu candidatulu Biltiu, nu intielleg. mirena romana este caus'a ci e insielatiunea magjariloru, cari, de-si l'au candidatulu nu au votatu pentru densulu apoi vin'a mai e si intardiat'a candidare si e mai alesu vin'a preutimea, carea nu se bu- cura de felu de increderea poporului. Acést'a e cea mai ponderosa prigina Dnuie de-si ve laudati cu gur'a mare că oātu si mai oātu faceti — că-ci candu e vorb'a de a se realizá ce-va, nu trebuiece alta pedeca decātu nu- mai că sè se amestece si preutimea apoi com- promisiunea o gat'a fiindu că atunci popo- rulu fugu de la loculul destinat. *)

F... C...

Lapsiu-ungurescu, 10. Sept. n.

Cătra Spectatulu Domnu Gabrielu Manu advocatu provincialu si representante muni- cipalu la Deesiu.

Luandu noi subscrisii inteleginti în con- sideratiune vocea întregi poporatiuni ro- mane din cerculu Lapsiului, amu aflatu cu scopu, a îndreptá urmatori'a interpellatiune, care sè fie prin Spectatu Domnia Vostra în viitorea adunare comitatensu interpellata si în sensulu legi de natiunalitate din 1868. spriginita; — si anume:

Are Domnulu comite supremu scire, că tote legile, instructiunile si ordinatiunile ne vinu esclusiv în limb'a unguresca, care limba poporatiunea nostra — ce numera în acestu cercu 19,296 facia de tote cele alta natiunalități în numeru numai de 4.144 — de locu nu o precepe, de unde se iscara prin neprecepere neimplinirea astoru felu de ordinatiuni, apoi daunele cele mari si aprobe nesuportabile, mai incolo cum-că tote recursurile, plansorile etc. sorise si verbale în limb'a romana se desconsidera cu totulu din partea oficiului procesualu din La- psiu; mai în urma are si acea cunoscutia, cum că Dlu Comisariu de pretiuire ca- tastrala Gyárfási Ferencz a între-disu cu totulu notariloru catastrali a comisiuniloru comunale de a lucrá în limb'a poporului, si deca are, — are si cugetu, ca cătu se pote mai enrendu sè puna stavila astoru-feliu de

*) Va trece inca multu timpu pana sè incete confusiunea în actiunea politica-nati- onale a Romaniloru d'in Satmariu, era acé- sta nu se va inlaturá de felu prin racrimi- natiuni imprumutate, ci prin armonia între preuti si mireni. Red.

abusuri si ilegitalități, care numai iritoza si ne-multiumescu întregu poporulu romanu în gradulu supremu. *)

Urmeza 51 subscrieri.

Dieta Ungariei.

Camer'a deputatiloru.

Sidentia de la 3 Sept. o deschide pres. de etate Boér la 12 ore; ca secretari func- tiuneza Bethlen, Szivák, Baross si Ugron. — D'între ministri participa: Wonckheim, Széll, Tisza, Simonyi, Perczel, Szende si Pejacsovicz. — Se cetesce si verifica prot. sied. ultime.

Secretariulu casei magnatiloru br. De- sid. Bánffy anuncia denumirea presiedentelui si a v.-pres. casei de susu pro cum si alog- erea membriloru în comisiunea pentru con- trolarea datoriei flotante de statu.

Dupa aceea raporteza secretarii diferite- loru sectiuni verificatorie despre activitatea lor. Aici e de insemnatu, că în credentiu- nalele deputatiloru din Croati'a si Slavoni'a orá espresu: „deputati pentru parlamentulu ungaro-croatu,“ ceea ce din partea casei s'a opritu pentru venitoriu.

Sidentia de la 4. Sept. o deschide pres. de etate Boér la 10 ere a. m.; ca secretari funct. Baross, Bethlen, Szlávy si Szivák. — Deintre ministri participa: Széll, Tisza, Simonyi, Perczel, Péchy, Szonde.

Pres. de etate considerandu, că tote sectiunile si-au alesu membrii pentru comi- tetulu contralu permanentu, acestu-a se pri- vesce de constituitu si cas iunile de verifi- care se vora prodá de aici înainte acelu comi- tetu. Cas'a procede acumu la cunstituirea biuroului.

Facundu-se votisare secreta, resulta din scrutiniu: *Colomanu Ghyczy* presiedente cu 305 din 327 voturi, *Iosifu Bánó* v.-presie- dente primariu cu 207 din 307 voturi *Ga- brielu Váradu* vice-pres. secundariu cu 230 din 270 voturi; de secretari seau notari fura alesi: *Algernon Beéthu* cu 270, *Emerich Huszár* cu 253, *Aladár Molnár* cu 253, *Ivan Tombor* cu 230, *Blas. Orbán* cu 224 si *Friedr. Wächter* cu 207 din 286 voturi. De Quastoru s'a alesu *Ladisl. Kovach* cu 176 de votari.

Presiad de etate multiumesco casei si notariloru provisori pentru succursulu ce i-l'au datu intru conducerea de pana acumu si cede locul nou alesulu presiedente Ghyczy, carele în numele biuroului întregu multiumesco pentru onorea concediuta si promise, că va pasi la ori ce ocaziune cu tota nepartialitatea; roga pre toti pentru su- cursu si la fine întreba camer'a, — candu sè se face sortirea sectiuniloru, ceea ce se statoresce pre Lun'a venitoria. I. Madarász propune, sè se aloa atunci si comisiunilo speciale, ceea ce se amana pre Marti, dupa propunerea lui Holfy.

Ministri Széll, Szende, Péchy si Simonyi roga cas'a, sè urce num erulu membriloru în comisiunea financiaria la 21, în cea pentru aপরare tieriei la 15, în cea pentru comu- nicatiunea la 21 în cea comerciala si eco- nomica la câte 9, ceea ce se si primesce.

Presiedentelo provoca apoi pre deputatii, cari au fostu alesi în mai multe cercuri, sè-i comunice pana în 3 dile, pentru care cercu se decidu si inchide siedntia dupa 3 ore d. am.

Sidentia de la 6. Sept. o deschide pres. Ghyczy pre la 10 ore a. m. Se cetesce si verifica prot. sied. precedente.

Presiedentelo anuncia, că au incursu mai multe petitiuni, între care sunt mai de insemnatu cele din comitatele: Temesior'a, Raab, Zemplin etc. pentru modifica- rea legi electorale. Tote se voru predá co- misiunei, ce se va alege. Aduce apoi la cuno- scintia casei decisiunile deputatiloru alesi în doua seau mai multe cercuri si dechiara că trebuie sè se escrie alegeri noue. Au mai incursu apoi credentiunale de la cătu-va deputati, între care si a lui Jul. Petricu St. Antonescu, Sv. Miletiuiu si M. Politu, care se predau comisiunei verificatorie cu acelu

*) Adunati documentelo necesarie; la casu candu nu ati obtienea resultatulu favo- ritoriu dupa interpellatiunea acéstu-a, ve po- teti adresá si la ministeriu prin unu depu- tatu natiunalu ore carele. Red.

adansu ca se se constituie mane in ainte de sidentia.

B. Horváth propune si cas'a primesce, se se puna espresu in protocolu condolenti'a natiunii despre pierdere a regelui Ferdinandu V. er' presidentole se comunice acestu-a in persona M. S. regelui Fr. Josifu si M. Sale reginei veduve.

La ordenea dilei urmeza compunerea definitiva a celoru noue sectini prein sortire.

Sidentia de la 7 Sept. o deschide presied. Ghyczy dupa 10 ore a. m.

Se cetesco si autentica prot. de ieri.

Pres. anuncia una scrisore de la pres. dietei croate, in carea se amintescu delegatii alesi pentru diet'a Ungariei. Se ia la cunoastinta. Anuncia apoi nisce reprezentatiuni ale ctteloru Borsod si Zelau si petitiunile deputatiloru Dan. Irányi si G. Várady.

W. Löw alosu la Miercuri'a si G. Budackor la Bistritia resigneza la mandat.

Deputatiunea regincolaria esmisa pentru controlarea datoriei flotante comune si-a tramisu prot. sidentiei tiente le 2 Sept.

Comisiunea verificatoria permanenta s'a constituit alegandu pre Ed. Szirmay de pres. si pre Ant. Molnár de notariu.

In sidentia de ieri s'au alesu cele noue comisiuni judiciarie. Asta-di se anuncia rezultatulu si apoi cei alesi depunu juramentu. — Comisiunile aceste voru avé se scruteze protocoalele de la alegori a deputatiloru, pro cari nu i-au verificatu sectiunile roective.

Urmeza acumu a dou'a cetire a cuventulu de tronu. Ed. Zsedenyi propune se se alege una comisiune de 21 membri cari voru compune unu proiectu de adresa la cuventulu de tronu; se primesce unanimu.

Se pasiesce apoi la alegerea acestei comisiuni si totu odata si la a altoru 14 speciale. Votisarea se face in trei renduri totu pentru câte cinci comisiuni.

Cu aceste se inchide sidentia la 1 ora d. m.

Miercuri in 8 l. c. la 12 ore camer'a deputatiloru tienti una sidentia scurta in carea se anuncia verificarea membriloru, cari si-au prezentatu credentiaunale mai tardiu; asemena constituirea comisiuniloru judiciarie si rezultatulu comisiuniloru speciale alese ieri.

In sidentia de la 9 l. c. dupa cetirea si verificarea protocolului, pres. anuncia mai multe petitiuni, care se predau comisiunii respective. Se cetescu apoi rescriptele casei de susu referitorie la convocarea delegatiuniloru. Membrii comisiunii de incompatibilitate, cari nu au depusu juramentu, acumu lu-depunu. Anuncianduse constituirea comisiuniloru, se inchide sidentia.

Sidentia de la 10 Sept. si deschide la 11 ore. Dupa autenticarea protocolului de ieri, pres. anuncia una scrisore a cont. G. Festetics, prin care se areta const. com. esmise pentru controlarea datoriei flotante. Asemenea s'a constituitu si com. de comunicatiune si finantie, ceea ce se ia spre scientia Col. Tisza presenteza raportulu com. alese pentru esaminarea socotelorulu, carele se va tipari. Se pertrateaza apoi rescriptele ref. la deschiderea delegatiuniloru; aici propune Ed. Zsedényi se se alege 40 membri ord. si 10 suplenti si inca in septe man'a venitoria, ceea ce se primesce. Sidentia se inchide apoi la 12 ore.

Sied. de la 11 l. c. o dechide Ghyczy la 12 ore.

Dupa autont. protocolului ultim, pres. anuncia, ca au ineursu nisce petitiuni de la ottulu Hontu si de la cetatea Casovi'a, apoi ca Sv. Miletsiu e verificatu. Se cetesco apoi unu rescriptu a casei de susu, prin care se areta alegerea delegatiunii. Mai depunu apoi uramentu cati-va membri din comis. judiciaria.

L. Horváth presenteza proiectulu de adresa elaboratu de sene si propune se se tipareasca si impartiesca deputatiloru. La propunerea lui Tisza se cetesco proiectulu si la urma se audu singari entusiastice de „eljen“. Se decide Miercuri'a venitoria pentru desbaterea adresei. Urmeza apoi interpelatiunea lui Madarász catra min. de com despre usulu limbei germane in coresp. sectiuniloru industriale a camerei de comerciu si industria din B.-Pest'a si a lui G. Mo-

esary adresata min. intregu despre disolvarea tribunalului de Ungvar. Cea de antai se predá ministului de comerciu, carele va respunde in sied. prosima; a doua min. presiedente. Deputatii verificati mai tardiu se impartiescu in sectiunile respective si presiedentele inchide sidentia, observandu ca Marti'a venitoria se va tione sied. prosima si se voru alege membrii delegatiunii.

Casa magnatiloru.

Sidentia casei magnatiloru de la 9 l. c. o deschide presiedentele G. Majláth la 10; ca secr. funetiuneza br. Desid. Bánffy. c. Zichy-Ferraris, si br. B. Vay. Dentre mieistri patecipa numai Wenkheim.

Presied. aduce la cunosciunt'a casei, ca mai multi membri au cerutu concediu, care apoi li-se si iucuenientieza la toti. Se cetesco apoi unu rescriptu alu ministrului presied., prin carele acestu-a inscientieza pre Majláth, ca Mai S'a a convocatu delegatiunile anului acestui pre 21 Sept. la Wienna si lu-incredientieza se face dispusetiunile necesarie pentu alegerea aceloru delegatiuni.

La ordenea dilei urmeza proiectulu de adresa la cuventulu de tronu. Presied. intreba, deca nu voiesce se observeze cene-va la principiile generali ale proiectului (strigari: neme, neme.) Lad. Szogyenyi-Marich prin una vorbire lunga recomanda casei primirea en bloc, ceea ce sesi intempla. Se cetesco apoi proiectulu punctu de punctu, dara nemene nu se incerca se face ver-o observatiune; presied. declara asiá dara desbaterea de finita si adresa de acceptata si inchide sidentia la 1 ora d. am.

Spatiulu nu ni-permite se publicamu acea adresa; asecuramu inse pre on. nostri cetitori, ca dupa cumu a fostu santulu, asiá e si tamai'a, adeca era-si numai una multime de frase generale, fora se se dica ceva specialu, cumu va scapa Ungari'a de nevoi.

Sidentia de la 10 l. c. o deschide Majláth dupa 10 ore: cu secretari functiuneza cei de ieri si c. Fr. Batthyányi. Dentre ministri patecipa Wenkheim, Trefort si Tisza. Se autentica protocolulu sied. de ieri. Se mai incuenientieza concediu la cati-va membri. Dupa aceea se alege in comisiunea financiaria c. Alb. Apponyi si in delegatiune urmatorii: c. G. Almássy, Aeppulu Josifu Samassa, c. St. Erdödy, c. Alessandro Erdödy, Aeppulu Lud. Hajnald, Metropopolulu *Mironu Romanu*, comiteles supremu c. Abr. Gyürky, com. supr. principele P. Eszterházy, c. supr. br. Béla Vay, c. Paulu Kálnoky, c. Eman. Zichy-Ferraris, c. V. Zichy-Ferraris, c. T. Zichy, c. Antoniu Szapary, L. Szogyenyi-Marich, Bart. Smaies, c. M. Lonyay, br. Vict. Mesnil, br. B. Liptay, c. H. Zichy, ca membrii ordinari, er ca suplenti: br. N. Vay iun. e. St. Eszterhazy, com. supr. c. Ios. Batthyányi, br. Ludw. Döry, br. Géza Podmaniczky, c. Art. Nugent. Resultatulu se va comunicá casei deputatiloru. Secret. casei dep. J. Tombor impartiasiesce alegerea membriloru in comis. pentru controlarea datoriei flotante, ceea ce se ia spre scientia. Pres. anuncia apoi, ca amintita comisiune s'a si constituitu, alegundu pre c. G. Festetics de pres. Thad. Prileszky de v.-pres. si Jul. Halassy de notariu. Dupa autenticarea protocolului se inchide sidentia la 11 ore.

VARIETATI.

* (*Premeriulu femeiloru romane.*) De si dejá trei concursuri n'au produsu rezultatulu doritu, totusi vinimu se mai deschidemu si a patri'a ora unu concursu in interessulu inforirii beletristicee nostre.

Se cere o novela originala. Cele din istori'a nostra nationala si din vieti'a poporului romanu voru avé preferintia.

In catu pentru lungimea opuriloru, se observa, ca fia-care are se cuprinda celu puicinu o cola tiparita cu litere „Cicero“ — si in formatulu „Familiei.“

Manuscriptele voru fi a se decopia cu mana straina, ca-ci scrisorile cunoscute se voru refusa.

Opulu nu se va subsemná, ci numele au-

torului se va serie in o epistola alaturata, sigilata si provediuta cu devis'a novelei.

Terminulu tramiterii e 15 dec. st. n. a. c. la adresa redactiunii nostre.

Premiulu e 10 galbeni, care se va judeca de catra o comisiune de trei insi. Novela provediuta se va publica in „Familia.“

Celealte redactiuni sunt rugate a lua notitia despre acestu concursu.

Budapesta 7 septemvre 1875.

Redactiunea „Familiei.“

(Fortia materiala a insectelor.) — Printre problemele ce merita atentione, e un'a mai cu sema ce trebuie se ne captiveze, fortia materiala a insectelor. Eta in acesta privintia cate-va detalie forte curiose:

Unu calu, unu leu, unu elefantu suntu animale puternice din punctulu de vedere a fortiei fisice; dar' alature cu ceea mai peccatosa insecta, acesti regi a creatiuni nu suntu nimicu.

Insectele si-manifesta fortia prin saritura, prin alergatura seu prin sboru, cate odata chiaru prin alte actiuni. Unele alerga atatu de rapide in catu, in proportiune egala, deca unu omu ar' avé aceea-si viteza, ar face mai multu de 30 mile pe minuta, adeca ar merge de 60 de ori mai iute de catu unu trenu de drumu de feru.

Una locusta, cu ajutorulu aripeloru salle sare spröpe de 200 de ori lungimea corpului seu; spre a pute fi pre petioru de egalitate cu acesta insecta, omulu ar' trebui se face sariture de aprobe o mila. Unu pureco sare éra si de 200 ori lungimea s'a, si s'a calculatu ca, deca unu calu ar' pute sari ast-felu in proportiune cu greutatea s'a, dintr'o singura saritura ar' trece muntii Stancosi.

Multe insecte saru cu ajutorulu petiororulu de dinapoi si partea corpului din-dératu. O varietate de scarabusi, carabusii saritori, saru verticalu, candu suntu pre spinare; prin ajutorulu unui spinu asiedatu intr'o cavitate mica posteriora partii toracelui, si care lucrandu ca unu resortu cu pedeca, arunca animalulu la mai multe degete in aeru.

Unele musce-dragoni au arepi de o fortia de ne crediutu; se potu vedé alegandu pe suprafaci'a elesteorulu ore intregu dupa insecte mai mici din cari si-facu nutrimentulu, intorecandu-se 'n tote directiunile fora a paré nici odata fatigate, rumpendu in anghiu dreptu directiunea cursului lor; si acésta intr'unu modu atatu de iute in câte e aprobe imposibilu pentru unu animalu de a le prinde.

Unu autoru vorbesce de una din aceste musce care fu prensa in mijlocul marii pre unu vasu in momentul candu uscatulu celu mai apropiatu, cost'a Africee, erá departata de 500 mile. S'a vedintu o albina umilita urmandu unu trenu de drumu de feru ce facea 20 mile pre ora, si acésta in contr'a unui ventu forte tare si la o distantia insemnata; insect'a mergea chiaru mai iute de catu trenulu, ca-ce facea in giurulu lui ocouri numeroase, mergandu la drept'a si la stanga, inainte si napoi.

Unii scarabusi au unu sboru mai rapide, avendu-se 'n vedere dimensiuunile lor, de catu ori-care pasere, si Linné vorbesce de unu fluture ce a traversatu mai multu de o suta mile intr'o singura cursa. Acestu naturalistu adaoge ca, deca unu elefantu ar' avé in tromba s'a fortia ce posedo cornulu unui scarabuziu, ar' pute miscá unu munte. Toti au pututu vedé fara indoela pre unu scarabuziu radicanu spre a scapa, objectele sub cari se tiene captivu. Pliniu serie ca, deca se compara sarcinele ce potu portá furnicele cu dimensiuunile corpului lor, se conchide ca nici-unu altu animalu nu e dotatu proportionalu cu atáta fortia.

Sapandu de curendu fundamentale unei magazii la Opadovic, satu in Boemi'a, s'a gasitu o medalia de argintu, lucrata intr'unu modu superbu si forte bine conservata: Acesta moneda are pre parte, in reliefu, unu capu impedobitu cu corne mici de berbeco, pre cea-l-alta facia e represintata, siedendu, dieiti'a Pallas, resemandu-se cu o mana p'unu scutu si tienendu cu cea-

alta pre dieiti'a inaripata a victoriei. Acésta figura e incongiurata de inscriptiunea forte legibila: „Basileus Lymachus“. — Lisimacu erá unulu dintre generarii lui Alesandru celu mare, dupa mortea caruia fu proclamatu rege alu Traciei. Acesta medalia are aprobe 2200 ani de esistintia si e un'a din cele mai vechi si mai pretioase, care s'au gasitu in Boemi'a. Totu cu medalia s'a gasitu si-unu anelu d'auru cu petra pretiosa

„Romanulu“

Concursu.

Prin mortea fostului cantoreo docinto candu-va *Anania Cheregi deoenindu vacantu* oficiulu cantoreo-doventialu d'in parochia Oartia-de-susu situata in Protopopiatulu Oartiei-de-giosu Comitatulu Solnocu-de-medilocu prin acésta se escrie concursu cu terminu pana la 26 Septembre, a. c. — Cu acestu oficiu suntu impreunate urmatoriels emoluminte:

100 fl. v. a. bani, — 40 metrete in cereale, — 4 stangini □ lemne de focu, — 1 gradina cantoralá de unu jugeru, — alta gradina docentia de 1/2 jugeru cu localitate libera, — 2 jugere estra villanu aratoriu, apoi fenatiu de 2 cari de fenu, si intregu strolele cantorale cari se potu computá annuatim 20—30 fl. v. a.

Doritorii de a ocu; á acestu postu sunt avisati a produce attestate de cualificatiune si moralitate, infacisandu-se in persona pre terminulu mai nainte indicatu inaintea acestui senatu scolasticu, apoi se recere inca de la respectivii concurenti ca in tipiculu besericescu se fia bine versati.

Oarti'a-de-susu, 24. Aug.

3—3

Alessandru Costea,
parochu si preside senatului.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de invetiatoriu la scol'a confes. gr. cath. din Comuna Lesiu situata in districtulu Naseudului prin acésta se escrie concursu cu terminulu pana la finea lui Septembre 1875.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

Unu salariu anualu de 150 fl. v. a., care se capeta din fondulu scolasticu alu susu mentionatei Comune in rate lunarie anticipative; mai departe cuartiru liberu, 6 orgie de lemne si gradina de legume. Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu au se-si ascerna suplicele loru provediute cu tote documentele necesarie la Presidele acestui senatu scolasticu, pana la terminulu susu indicatu.

D. la comisiunea scolastica confes. gr. cath. Lesiu in 29., Aug 1875.

3—3

Leonu Cosbuciu, Leonu Gallatiannu
presiedintele notariu.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea docentala din Gelou in protopopiatulu gr. cat. alu Clusului prin acésta se publica concursu pana in 15. oct. s. n. cu urmatoriels emolumente: a Salariu anualu 200 fl. solvendi in 4 rate din repartitiune pre poporu b) gradina scolei de unu jugheru c) din padurea comunei una delnitia de lemne d) ea cantore 30 metrete mici cucurudiu cu grauntulu si totu atate dile de lucru e) pamentu aratoriu de doua jughere f) fenatiu de unu earu de fenu. g) tertialitatea din stol'a, carea e impartitoria cu cantorele oslu vechiu. h) cuartiru liberu.

Concurentii se-si asterna suplicele concursuale la of. protop. gr. cat. alu Clusului provediute cu carte de botezu, testimoniu despre absolvirea cursului preparandiálu, ori diploma de cualificatiune, si cu atestatu despre portarea morala, si scientia cantariloru si a tipicului.

Clusiu in 11 Sept. 1872.

1—3

Gavrila Popu
Protopopu

ALESSANDRU ROMANU

Propriet. edit. si red. respundiet.